

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ *Ὁὐὐ* **κατά της ΕΛΛΑΔΟΣ**

(Προσφυγή υπ' αριθ. 6711/02)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

15 Ιουλίου 2004

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική
υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 44 § 2 της Συμβάσεως.
Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς τη μορφή.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ, 15-07-2004

[υπογραφή :]

/ S. QUESADA /

Αναπληρωτής Γραμματέας του Τμήματος

Στην υπόθεση *Ὁὐὐ* **κατά της Ελλάδος**

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα),
συγκροτηθέν από τμήμα απαρτιζόμενο από τους δικαστές:

P. LORENZEN, *Πρόεδρο,*

Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,
G. BONELLO,
F. TULKENS,
N. VAJIC,
E. STEINER,
Κ. ΗΑΪΪΕΥ,

και από τον κ. S. QUESADA, *Αναπληρωτή Γραμματέα του Τμήματος.*

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο στις 24-06-2004.

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της (υπ' αριθ. 6711/02) προσφυγής, την οποία κατέθεσε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας ο Έλληνας υπήκοος ΕΝ («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 06-02-2002 δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από τον Δικηγόρο Αθηνών Π. Μηλιαράκη. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εκπροσώπους του πληρεξουσίου της, Μ. Απέσσο, Σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Σ. Τρεκλη, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 13-05-2003, το πρώτο τμήμα απεφάσισε να γνωστοποιήσει στην Κυβέρνηση τις αιτιάσεις περί της διάρκειας της διαδικασίας και της απουσίας πραγματικής εσωτερικής προσφυγής δια της οποίας ο προσφεύγων θα είχε τη δυνατότητα να διατυπώσει το σχετικό προς την εν λόγω διάρκεια αιτίασή του. Βάσει των διατάξεων του άρθρου 29 § 3, το Δικαστήριο απεφάσισε ότι θα συνεξετάζονταν το παραδεκτό και το βάσιμο της υποθέσεως.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

4. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1950 και διαμένει στην Αθήνα.

5. Στις 21-11-1994, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας αίτηση αναιρέσεως οικοδομικής αδείας χορηγηθείσας στον γείτονά του από το Γραφείο Πολεοδομίας Δήμου Ιωαννίνων. Δικάσιμος ορίσθηκε αρχικώς η 28-11-1995, αλλά η συζήτηση ανεβλήθη στη συνέχεια δεκατέσσερις φορές μετά από αίτηση του προσφεύγοντος.

6. Στις 12-11-2001, η υπόθεση παραπέμφθηκε ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Ιωαννίνων, το οποίο ήταν αρμόδιο να αποφανθεί επί της διαφοράς από της ενάρξεως ισχύος του Ν. 2944/2001. Ο προσφεύγων ζήτησε από τη Γραμματεία του εν λόγω δικαστηρίου να καθυστερήσει τον προσδιορισμό δικασίμου προκειμένου να αναθέσει την εκπροσώπησή του σε άλλον δικηγόρο, αφού ο προηγούμενος είχε αποβιώσει. Δικάσιμος ορίσθηκε εν τέλει η 12-11-2003. Οι διάδικοι δεν ενημέρωσαν το Δικαστήριο περί της εκβάσεως της δίκης.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

7. Επικαλούμενος τα άρθρα 6 § 1 και 17 της Συμβάσεως και 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1, ο προσφεύγων διατυπώνει παράπονα όσον αφορά τη διάρκεια της διαδικασίας. Το Δικαστήριο θα εξετάσει την αιτίαση υπό το πρίσμα του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως, διάταξη οικεία στην παρούσα υπόθεση. Η εν λόγω διάταξη έχει ως εξής :

«Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσή του δικαστεί (...) εντός λογικής προθεσμίας, από (...) δικαστήριο (...), το οποίο θα αποφασίσει (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...).»

8. Η επίμαχη διαδικασία άρχισε στις 21-11-1994 και πιθανώς ακόμα εκκρεμεί ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Ιωαννίνων. Επομένως, είχε διάρκεια έως σήμερα μεγαλύτερη από εννέα έτη και έξι μήνες.

A. Περί του παραδεκτού

9. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Συμβάσεως. Το Δικαστήριο επισημαίνει εξ άλλου ότι η εν λόγω αιτίαση δεν προσκρούει σε οιονδήποτε άλλον λόγο απαραδέκτου. Αρμόζει, επομένως, να γίνει δεκτή.

B. Επί της ουσίας

10. Η Κυβέρνηση δηλώνει ότι η συμπεριφορά του προσφεύγοντος, ο οποίος ζήτησε κατ' επανάληψη την αναβολή της συζητήσεως της υποθέσεως, συνέβαλε τα μέγιστα στην παράταση της διάρκειας της εν λόγω διαδικασίας. Η Κυβέρνηση καταλήγει ότι η συμπεριφορά των δικαστηρίων τα οποία επελήφθησαν της υποθέσεως, δεν αποτελεί αντικείμενο αρνητικής αποτιμήσεως.

11. Ο προσφεύγων δηλώνει ότι, στην υπόθεσή του, η διάρκεια ήταν υπερβολική, και ότι δεν ευθύνεται για το γεγονός αυτό.

12. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της υποθέσεως και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων, τα οποία έχουν διαμορφωθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υποθέσεως, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και της συμπεριφοράς των αρμοδίων αρχών, ως και των συνεπειών της διαφοράς για τους ενδιαφερομένους (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά της Γαλλίας* [GC], n° 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

13. Εξ άλλου, και μόνον οι καταλογιστέες στις αρμόδιες δικαστικές αρχές καθυστερήσεις δύνανται να οδηγήσουν στη διαπίστωση υπερβάσεως της ευλόγου προθεσμίας, η οποία αντιβαίνει προς τη Σύμβαση.

14. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η υπόθεση δεν παρουσίαζε ιδιαίτερη δυσκολία. Είναι γεγονός ότι ο προσφεύγων δεν επέδειξε επιμέλεια για την εκδίκαση της υποθέσεώς του. Εντούτοις, το Δικαστήριο δεν δύναται να δεχθεί ότι ήταν δυνατόν η συμπεριφορά του προσφεύγοντος να απαλλάξει τα επιληφθέντα διοικητικά δικαστήρια από την υποχρέωσή τους να μεριμνήσουν ώστε η δίκη να διεξαχθεί εντός ευλόγου προθεσμίας. Πράγματι, εν αντιθέσει προς τον κανόνα πολιτικής δικονομίας, δυνάμει του οποίου παραχωρείται στους διαδίκους η πρωτοβουλία όσον αφορά την πρόοδο της διαδικασίας, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η ορθή διεξαγωγή μιας διοικητικής φύσεως διαδικασίας ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων εξαρτάται κατά κύριο λόγο από την ευθύνη των επιληφθέντων δικαστηρίων τα οποία δεν συνδέονται με τη συμπεριφορά των ενδιαφερομένων για την πρόοδο της δίκης.

15. Το Δικαστήριο επισημαίνει εκ νέου ότι τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται όπως οργανώνουν το δικαστικό σύστημά τους κατά τρόπον ώστε τα δικαστήριά τους να δύνανται να εγγυώνται σε κάθε πρόσωπο το δικαίωμα να επιτυγχάνει την έκδοση οριστικής αποφάσεως επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως εντός ευλόγου προθεσμίας (*Comingersoll S.A. κατά της Πορτογαλίας* [GC], n^ο 35382/97, § 24, CEDH 2000-IV). Για τον λόγο αυτόν, το Δικαστήριο δεν θα ηδύνατο να θεωρήσει «εύλογο» τον συνολικό διαδραμόντα χρόνο στην παρούσα υπόθεση.

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

II. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

16. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται επίσης ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Συμβάσεως, το οποίο έχει ως εξής :

«Κάθε πρόσωπο του οποίου τα αναγνωριζόμενα στη (...) Σύμβαση δικαιώματα και ελευθερίες παραβιάσθηκαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίαση διεπράχθη από

πρόσωπα ενεργούντα εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων τους.»

A. Περί του παραδεκτού

17. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Συμβάσεως. Το Δικαστήριο επισημαίνει εξ άλλου ότι η εν λόγω αιτίαση δεν προσκρούει σε οιονδήποτε άλλον λόγο απαραδέκτου. Αρμόζει, συνεπώς, να γίνει δεκτή.

B. Επί της ουσίας

18. Η Κυβέρνηση δηλώνει ότι δεν υπήρξε παραβίαση της διατάξεως αυτής.

19. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, στην υπόθεση Kudla, έκρινε ότι η ορθή ερμηνεία του άρθρου 13 έχει ως εξής : «η διάταξη αυτή εγγυάται πραγματική προσφυγή ενώπιον εθνικής αρχής, η οποία επιτρέπει τη διατύπωση παραπόνων όσον αφορά τη μη εκπλήρωση της επιβαλλόμενης από το άρθρο 6 § 1 υποχρεώσεως προς εκδίκαση των υποθέσεων εντός ευλόγου προθεσμίας» (*Kudla κατά της Πολωνίας* [GC], n° 30210/96, § 156, CEDH 2000-XI).

20. Εξ άλλου, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η ελληνική έννομη τάξη δεν προσέφερε στους ενδιαφερόμενους πραγματική προσφυγή υπό την έννοια του άρθρου 13 της Συμβάσεως, η οποία θα τους επέτρεπε να διατυπώσουν παράπονα όσον αφορά τη διάρκεια διαδικασίας (*Κόντη-Αρβανίτη κατά της Ελλάδος*, n° 53401/99, §§ 29-30, 10 Απριλίου 2003). Το Δικαστήριο δεν διακρίνει στην παρούσα περίπτωση οιονδήποτε λόγο ο οποίος θα επέτρεπε να αποκλίνει της νομολογίας αυτής, εφόσον μάλιστα η Κυβέρνηση δεν δηλώνει ότι στην ελληνική έννομη τάξη προσετέθη εντωμεταξύ παρόμοιο ένδικο μέσο.

21. Για τον λόγο αυτόν, το Δικαστήριο εκτιμά ότι στην παρούσα υπόθεση υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Συμβάσεως λόγω της απουσίας από το εσωτερικό δίκαιο ενός ενδίκου μέσου το οποίο θα είχε

επιτρέψει στον προσφεύγοντα να επιτύχει την κατοχύρωση του δικαιώματός του στην εκδίκαση της υποθέσεώς του «εντός ευλόγου προθεσμίας», υπό την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

V. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

22. Στο έντυπο της προσφυγής του, ο προσφεύγων είχε ζητήσει 500 000 ευρώ χωρίς να προσκομίζει οιοδήποτε παραστατικό. Αντιθέτως, δεν υπέβαλε αίτημα δικαίας ικανοποίησης στις παρατηρήσεις τις οποίες υπέβαλε εγγράφως επί της ουσίας της υποθέσεως, αν και στις επιστολές οι οποίες απευθύνθηκαν προς τον δικηγόρο του στις 15-05 και 17-10-2003, το Δικαστήριο επιστούσε την προσοχή του στο άρθρο 60 του Κανονισμού του Δικαστηρίου, το οποίο ορίζει ότι κάθε αίτημα περί δικαίας ικανοποίησης, συμφώνως προς το άρθρο 41 της Συμβάσεως, πρέπει να εκτίθεται στις έγγραφες παρατηρήσεις επί της ουσίας. Ως εκ τούτου, επειδή ο προσφεύγων δεν απήντησε, εντός των ταχθεισών προθεσμιών, στις προαναφερόμενες επιστολές, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν συντρέχει λόγος επιδικάσεως ποσού κατά το άρθρο 41 της Συμβάσεως (*Willekens κατά του Βελγίου*, n° 50859/99, § 27, από 24 Απριλίου 2003, *Κωνσταντόπουλος ΑΕ κ.λ.π. κατά της Ελλάδος*, n° 58634/00, § 35, από 10 Ιουλίου 2003, *Interoliva ABEE κατά της Ελλάδος*, n° 58642/00, § 35, από 10 Ιουλίου 2003, *Λιτοσελίτης κατά της Ελλάδος*, n° 62771/00, § 34, από 5 Φεβρουαρίου 2004, *Παλάσκα κατά της Ελλάδος*, n° 8694/02, § 23, από 19 Μαΐου 2004).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Κάνει δεκτή* την προσφυγή.
2. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.
3. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Συμβάσεως.
4. *Απορρίπτει* το αίτημα περί δικαίας ικανοποίησης.

Συντάχθηκε στη Γαλλική γλώσσα, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 15-07-2004 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

[υπογραφή]

/ Santiago QUESADA /

Αναπληρωτής Γραμματέας

[υπογραφή]

/ Peer LORENZEN /

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο υπηρεσιακό έγγραφο στη Γαλλική γλώσσα.

Αθήνα, 02-08-2004.

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ

ΜΑΡΙΑ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ